

Kamer der Volksvertegenwoordigers

Chambre des Représentants

4 JUNI 1946.

WETSVOORSTEL

waarbij het emeritaat wordt verleend aan de leeraren, titularissen van een atelier in het Hooger Instituut voor Schoone Kunsten van Antwerpen.

TOELICHTING

MEVROUWEN, MIJNE HEEREN,

Wij stellen hierbij voor het emeritaat, voorzien bij de wet van 30 Juli 1879, insgelijks toe te kennen aan de leeraren, titularissen van een atelier, in het *Hooger Instituut voor Schoone Kunsten*, gevestigd te Antwerpen.

De leeraren die wij bedoelen zijn artisten van ervaring en naam, die hun leven gewijd hebben aan de hoge leiding van deze nationale instelling.

Mogen wij er aan herinneren dat het Instituut een *unicum* is, in Europa?

Het Instituut werd afgezonderd van de *Academie van Antwerpen*, die een staatsinstelling is, in het jaar 1885. Het werd geschapen, omdat het moest zijn de universiteit eener kunst, die ons land beroemd gemaakt heeft, door de eeuwen heen. Het moest de voortzetting zijn van een traditie, die, drie eeuwen geleden, vooral door Teniers werd ingezet, dat is te zeggen, geen vorming met het woord, maar eindelijke vorming in het atelier zelf door een meester in het vak.

In werkelijkheid heeft het *Instituut* de meesters en de leerlingen samengebracht in een instelling waar de leerlingen, die hun vak reeds kennen, in volle vrijheid hun meesters kunnen kiezen en het atelier bezoeken waar zij met den ouderen hunner keuze in aanraking kunnen komen. Het gebeurt zelfs dat deze leerlingen de ateliers van verschillende artisten bezoeken. Er wordt echter aldaar geen enkele leerling toegelaten, die niet vooraf zou voldaand hebben aan een ingangsexamen voor grafische of plastische kunst. En, wordt hij aangenomen, dan heeft hij

4 JUIN 1946.

PROPOSITION DE LOI

accordant l'éméritat aux professeurs, titulaires d'un atelier, à l'Institut Supérieur des Beaux-Arts d'Anvers.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La présente proposition a pour but d'accorder également l'éméritat prévu par la loi du 30 juillet 1879 aux professeurs, titulaires d'un atelier à l'*Institut Supérieur des Beaux-Arts* d'Anvers.

Les professeurs que nous visons sont des artistes expérimentés et connus qui ont consacré leur vie à la direction de cette institution nationale.

Devons-nous rappeler que l'Institut est, en Europe, unique en son genre?

C'est en 1885 que l'Institut a été détaché de l'*Académie d'Anvers*, institution d'Etat. Il a été créé pour devenir l'université d'un art qui avait rendu notre pays célèbre à travers les siècles. Il devait être la continuation d'une tradition qui, il y a trois siècles, a été pratiquée surtout par Teniers. Elle consistait à former les jeunes artistes; non par la parole, mais dans l'atelier même, par un maître du métier.

En réalité, l'Institut a réuni les maîtres et les élèves dans une institution où les élèves, connaissant déjà leur métier, peuvent en pleine liberté choisir leur maître et fréquenter un atelier où ils rencontrent les anciens de leur choix. Il arrive même que les élèves fréquentent les ateliers de plusieurs artistes. Mais l'Institut n'admet aucun élève qui, au préalable, n'ait pas subi un examen d'entrée sur les arts graphiques ou plastiques. Si le candidat est admis, la preuve est faite qu'il connaît suffisamment son métier: il a dépassé le stade ordinaire de l'ensei-

bewezen dat hij voldoende zijn vak kent. Dan is hij het gewoon leer-stadium voorbij. Dan staat hij voor het volmakings-stadium. Hij heeft de Academie verlaten en hij gaat naar het Instituut. Het Instituut heeft ook een nationaal karakter. Men vindt er artisten, die komen uit de verschillende deelen van het land, Walen zooals Vlamingen. Buitendien heeft het een internationalen naam, en het bewijs ligt voor de hand: 40 % der leerlingen bestaan uit vreemdelingen, die alhier hun kunst komen volledigen.

Buiten de leeraars van bijgevoegde vakken, waarvoor het emeritaat niet in aanmerking komt in ons voorstel, bestaat het instituut uit 11 werkplaatsen, die de werkelijke basis van het Instituut uitmaken:

1. Het *Atelier voor figuurschilderen*.
2. Het *Atelier voor figuurschilderen*.
3. Het *Atelier voor monumentale schilder-kunst*.
4. Het *Atelier voor dieren-schilderen*.
5. Het *Atelier voor zeezichtschilderen*.
6. Het *Atelier voor landschap-schilderen*.
7. Het *Atelier voor beeldhouw-kunst*.
8. Het *Atelier voor kopergravuur*.
9. Het *Atelier voor houtgravuur*.
10. Het *Atelier voor bouw-kunst*.
11. Het *Atelier voor teek-kunst*.

Zooals u kunt opmerken, worden deze leden van het professoraal korps van het Nationaal Hooger Instituut gekozen onder welgekende Belgische kunstenaars, die reeds de ervaring van een betrekkelijk lange en in alle geval vruchtbare loopbaan kunnen inroepen. Vandaar ook dat zij, haast zonder uitzondering, slechts op reeds gevorderden leeftijd aan het Nationaal Hooger Instituut worden aangesteld.

Daardoor ook is het hun onmogelijk de noodige dertig jaren dienst te volbrengen, die noodig zijn om een voldoende pensioen te bekomen.

Deze twee vaststellingen berusten op volgende lijst:

Namen	Geboortedatum	Ouderdom en jaar indiensttreding	Wedge
Courtens H., leeraar.	23-2-1884	48 jaar-1932	fr. 28.000
Creytens J., leeraar .	28-3-1897	44 jaar-1941	fr. 25.000
de Brocas M., leer.	24-6-1892	46 jaar-1938	fr. 26.000
Paulus P., leeraar .	16-3-1881	48 jaar-1929	fr. 28.000
Peeters L., leeraar .	19-1-1876	59 jaar-1935	fr. 27.000
Saverijs A., leeraar .	12-5-1886	51 jaar-1937	fr. 27.000
Smolderen J., leer.	4-10-1889	38 jaar-1927	fr. 28.000
Vaes W., leeraar .	12-2-1882	42 jaar-1924	fr. 28.000
Van de Woestijne G.	2-8-1881	45 jaar-1926	fr. 28.000
Wijnants E., leeraar.	24-9-1878	53 jaar-1931	fr. 28.000

Buiten één enkel geval, dat van een Professor, die op 38 jarigen ouderdom werd benoemd, waren alle anderen méér dan 40 jaar oud en nog wel, respectief, 42, 44, 45, 46, 48, 48, 51, 53, 59 jaar.

Is het dan te verwonderen dat de toegekende pensioenen zoo erbarmelijk voorkomen?

nement et passe au stade de perfectionnement. Il a quitté l'*Académie* et il devient élève de l'*Institut*. L'*Institut* a également un caractère national. On y trouve des artistes venant des différentes régions du pays, des Wallons et des Flamands. En outre, l'établissement a une renommée internationale, et la preuve résulte du fait que 40 p. c. des élèves sont des étrangers qui viennent se perfectionner dans leur art à l'*Institut*.

En dehors des professeurs de cours accessoires — pour lesquels notre proposition ne soulève pas la question de l'éméritat — l'*Institut* dispose, aujourd'hui, de 11 ateliers qui constituent la base de l'institution:

1. L'*Atelier des peintres du portrait*.
2. L'*Atelier des peintres du portrait*.
3. L'*Atelier de peinture monumentale*.
4. L'*Atelier des animaliers*.
5. L'*Atelier des peintres de marines*.
6. L'*Atelier des paysagistes*.
7. L'*Atelier des sculpteurs*.
8. L'*Atelier des graveurs sur cuivre*.
9. L'*Atelier des graveurs sur bois*.
10. L'*Atelier d'architecture*.
11. L'*Atelier des dessinateurs*.

Vous aurez remarqué que les membres du corps enseignant de l'*Institut Supérieur* sont choisis parmi des artistes belges de renom, pouvant se prévaloir de l'expérience acquise au cours d'une carrière assez longue et, en tout cas, fertile. C'est ce qui explique qu'ils sont, pour la plupart, nommés à l'*Institut Supérieur* à un âge assez avancé.

Pour ces motifs, il leur est impossible d'accomplir les trente années de service requises en vue d'obtenir une pension suffisante.

Le tableau ci-dessous fait ressortir ces deux constatations:

Noms	Date de naissance	Age et année d'entrée en service	Traitement
Courtens H., prof.	23-2-1884	48 ans-1932	fr. 28.000
Creytens J., prof.	28-3-1897	44 ans-1941	fr. 25.000
de Brocas M., prof.	24-6-1892	46 ans-1938	fr. 26.000
Paulus P., prof.	16-3-1881	48 ans-1929	fr. 28.000
Peeters L., prof.	19-1-1876	59 ans-1935	fr. 27.000
Saverijs A., prof.	12-5-1886	51 ans-1937	fr. 27.000
Smolderen J., prof.	4-10-1889	38 ans-1927	fr. 28.000
Vaes W., prof.	12-2-1882	42 ans-1924	fr. 28.000
Van de Woestijne G.	2-8-1881	45 ans-1926	fr. 28.000
Wijnants E., prof.	24-9-1878	53 ans-1931	fr. 28.000

A l'exception d'un seul cas, celui d'un professeur, qui a été nommé à l'âge de 38 ans, tous les autres avaient plus de 40 ans, soit respectivement: 42, 44, 45, 46, 48, 48, 51, 53, 59.

Est-il étonnant, dès lors, que les pensions accordées soient si misérables?

Raadplegen we een andere lijst, — de suggestieve lijst der nog levende gepensioneerde leeraars. Welk is het bedrag dezer pensioenen ?

Artot P. trekt 619 frank per maand.
Baseleer R. trekt 410 frank per maand.
De Bruycker J. trekt 407 frank per maand.
Horta V. trekt 269 frank per maand.
Ciamberlani A. trekt 394 frank per maand.

Het zou moeilijk zijn te beweren dat zulke cijfers overeenkomen met de faam van het Instituut, of met den moreelen plicht der gemeenschap. Het verschil tusschen dit geval en het geval van andere instellingen is dat de leeraars van het Instituut reeds een leven van arbeid achter zich hebben vooraleer er aan gedacht kan worden hun een plaats van leeraar in het Instituut toe te kennen.

Het lijkt ons dus gegrond dat ten spoedigste een einde worde gesteld aan dezen niet aanbevelenswaardigen toestand.

Mogen wij er u tevens op wijzen dat bedoelde verbetering geen groote onkosten voor 's lands schatkist zal meebrengen, gezien het zeer kleine aantal der eventuele belanghebbenden.

Mogen wij eindelijk een precedent aanhalen ?

Aan de gouverneurs der provincies werd, in 1937, het emeritaat verleend na 7 jaar dienst.

Juist zooals de kunstenaars van naam, die, na soms een langen weg te hebben afgelegd, optraden als de leiders van een atelier in het Instituut, beginnen de gouverneurs hun loopbaan op reeds gevorderden ouderdom, zoodat het hun praktisch onmogelijk zou zijn de noodige dienstjaren te tellen, die noodig zijn om het volle pensioen te bekomen. Daarom ook werden bijzondere maatregelen getroffen, en zoo vragen wij hetzelfde te doen voor de artisten, die niet weinig bijdragen tot den roem van hun land in de buitenwereld.

Wij durven verhoplen dat het Parlement ons voorstel welwillend zal onderzoeken.

Consultons une autre liste : la liste suggestive des professeurs pensionnés, encore en vie.

Quel est le montant de ces pensions ?

Artot P. reçoit 619 francs par mois.
Baseleer R. reçoit 410 francs par mois.
De Bruycker J. reçoit 407 francs par mois.
Horta V. reçoit 269 francs par mois.
Ciamberlani A. reçoit 394 francs par mois.

Il serait difficile d'affirmer que de tels chiffres répondent à la renommée de l'Institut et au devoir moral de la communauté. La différence entre ce cas et celui d'autres institutions est que les professeurs de l'Institut ont déjà une vie de labeur derrière eux avant qu'on puisse songer à leur accorder une place de professeur à l'Institut.

Il nous semble rationnel, dès lors, de mettre fin, au plus tôt, à cette situation qu'on ne saurait recommander.

Qu'il nous soit également permis de souligner que l'amélioration proposée ne grèvera pas lourdement le trésor de l'Etat, les intéressés éventuels étant fort peu nombreux.

Nous est-il enfin permis de citer un précédent ?

En 1937, nous avons accordé aux gouverneurs de province l'éméritat, après sept années de service.

Tout comme les artistes connus qui, après une longue carrière, ont accepté la direction d'un Atelier à l'Institut, les gouverneurs débutent à un âge assez avancé, de sorte qu'il leur serait pratiquement impossible d'atteindre les années de services nécessaires pour pouvoir bénéficier de la pension pleine. C'est la raison pour laquelle des mesures spéciales ont été prises. Nous demandons d'en faire autant pour les artistes qui ont contribué, dans une large mesure, au renom de leur pays à l'étranger.

Nous aimons à croire que le Parlement réservera un accueil bienveillant à notre proposition.

Cam. HUYSMANS.

WETSVOORSTEL

EENIG ARTIKEL.

Een 3° inlasschen in artikel I van de wet van 30 Juli 1879 :

3° aan de nog levende vroegere leeraars en huidige titularissen van een atelier in het Hooger Instituut van Schoone Kunsten van Antwerpen.

Cam. HUYSMANS,
W. EEKELERS,
L. JÖRIS,
L. PIERARD,
P. GRUSELIN.

PROPOSITION DE LOI

ARTICLE UNIQUE.

Intercaler un 3° à l'article premier de la loi du 30 juillet 1879 :

« 3° Aux anciens professeurs encore en vie et aux titulaires actuels d'un atelier à l'Institut Supérieur des Beaux-Arts d'Anvers ».